

Maaelu Arengu Euroopa
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

Mahe- ehk ökopõllumajanduslik loomakasvatus

Mahepõllumajanduslik loomakasvatus alustajatele
Margo Mansberg
Eesti Mahepõllumajanduse Sihtasutus
Sügis 2017

Loomakasvatus

	2014	2015	2016
Veised	37 491	41 744	44 675
sh lüpsilehmad	2138	1966	1881
sh lihaveise ammlehmad	12 217	14 271	16 045
Lambad	50 545	54 470	51 999
Kitsed	1431	1566	1 629
Hobused	2121	2021	1 952
Sead	1475	818	681
Kodulinnud	42 107	33 799	33 992
sh munakanad	16 476	23 036	19 008
Küülikud	2180	2639	2 930
Mesilased (perede arv)	1737	1996	2 717

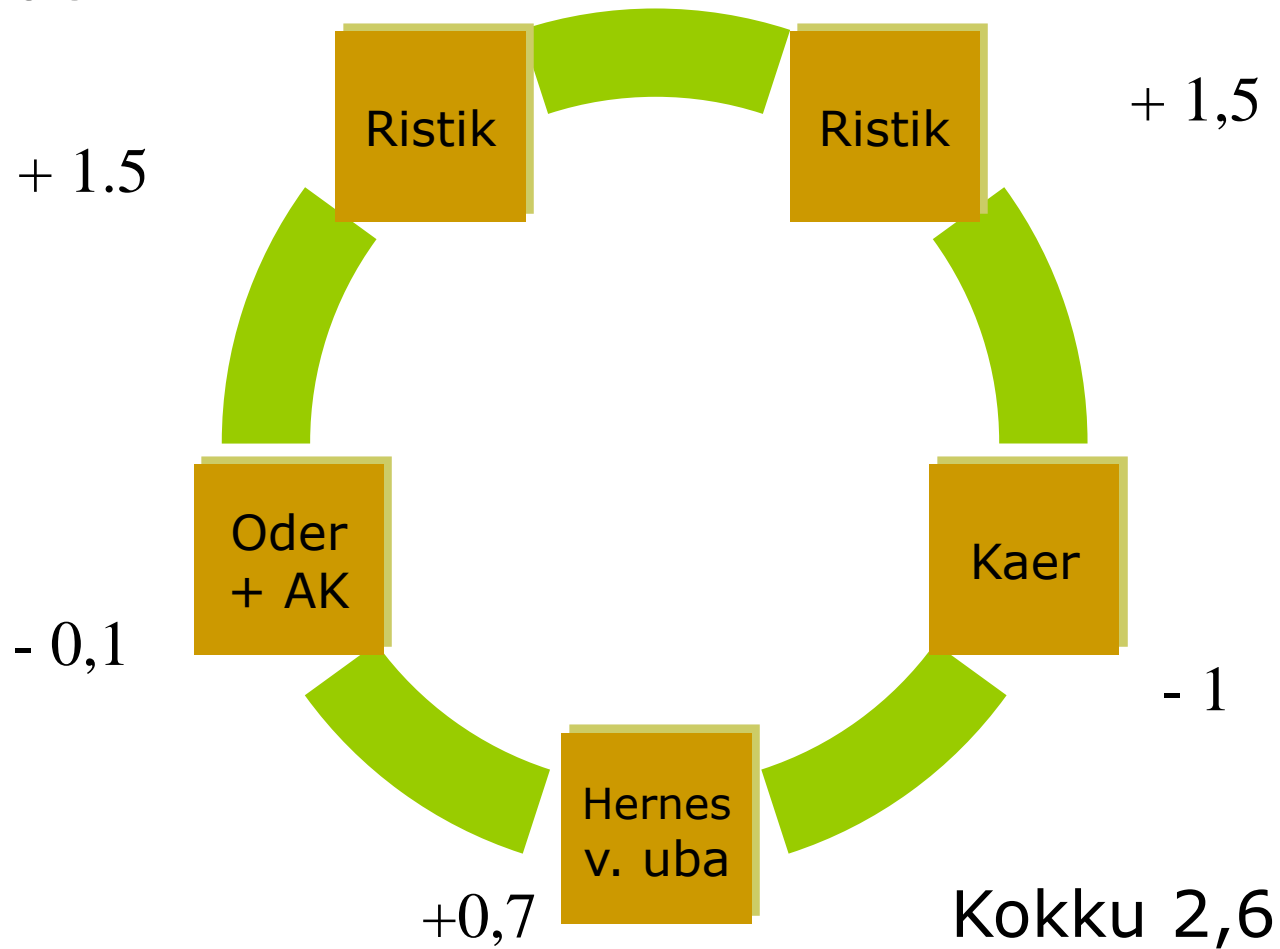
- Mahesööt
- Mahepõllumajanduslik loomakasvatus on maaga seotud tegevus
- Loomuomane käitumine
- Võimalus väljas olla
- Keskkonda sobiva loomarassi valimine
- Keskkonna reostuse vältimine
- Oma karja järelkasv
- Terved loomad annavad head toodangut
- Piisavalt ruumi

Külvikord loomakasvatuses

- Põllukülvikorrad
 - sigadele ja lindudele
 - mäletsejatele
- Rohumaade külvikorrad
- Karjamaade külvikorrad

Näited

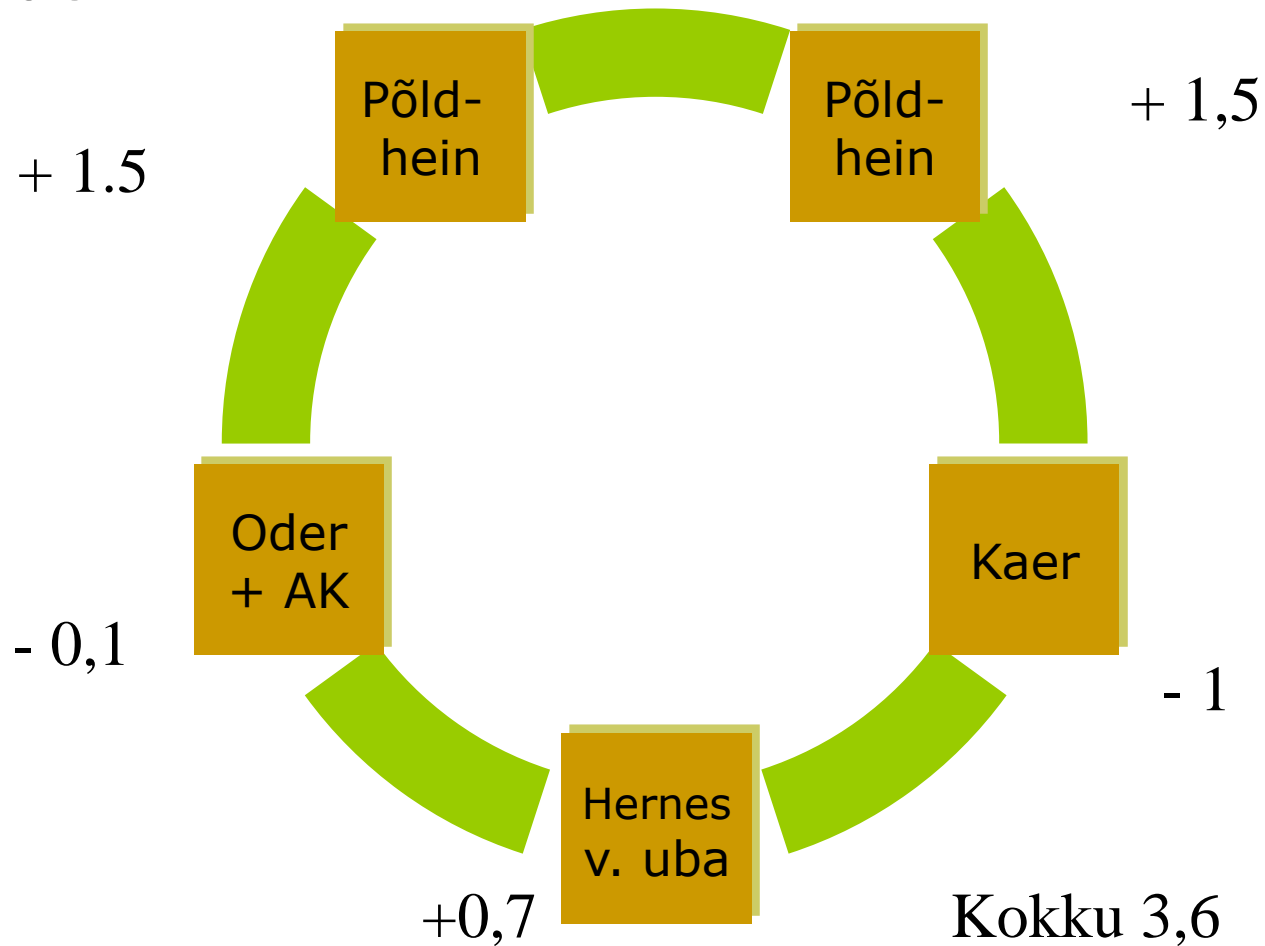
Huumus

Näited

Huumus

Sõnnik v. kompost +1

Karjamaade külvikord

- Eriti oluline lammastele ja kitsedele
- Karjatamine
- Söödatootmine (siloks ja heinaks)
- Karjamaade uuendamine
- - erinevad tegevused on võimalik panna roteeruma – ehk luua külvikord

Külvikord sigadele

- Põldhein - siloks
- Põldhein – sigade karjatamine
- Talinisu, taliraps – pärast koristust karjatamine
- Kaer – karjatamine
- Hernes v. uba - karjatamine
- Oder + AK

- Sobib ka lindudele

Milliseid loomi võib ettevõttesse tuua?

□ Põhimõtted:

- Oma karja järelkasv on eelistatud – sest – kohanemine teie ettevõtte tingimustega
 - vähendada sissetoodavate haiguste riske
 - teisest mahe ettevõttest

Mittemahe ettevõttest lubatakse tuua

- Ainult esmapoegimata emasloomi – kui pole piisavalt saada maheloomi
 - veised ja hobused - 10% oma põhikarja loomade arvust
 - lambad, kitsed ja sead - 20% oma põhikarja loomade arvust
 - Kuni 40% ettevõtte olulise laiendamise, ohustatud loomatõugude, teist tõugu loomade kasvatamise või uue loomakasvatusharu kavandamise korral (vajalik PMA nõusolek)
 - OHUSTATUD TÕU PUHUL VÕIB KA POEGINUD LOOMI TUUA – Eesti maakari

Mittemahe ettevõttest lubatakse tuua

- Kui maheloomi pole saada, võib tõuaretuse eesmärgil ettevõttesse tuua mittemahepõllumajanduslikult peetavaid täiskasvanud isasloomi.
- NB! Tuleb silmas pidada, et mittemaheloomade sissetoomisel rakendub neile üleminekuage (hobused ja liha tootmiseks kasutatavad veised – 12 kuud; lambad, kitsed, sead, piima tootmiseks kasutatavad veised – 6 kuud). Juurde tulnud loomade toodang tuleb kuni nende loomade üleminekuaja lõppemiseni hoida maheloomade toodangust eraldi.

Mittemahe ettevõttest lubatakse tuua

Mahekanala Taanis

- Kuni 3 päeva vanuseid tibusid
- Kuni 18 nädala vanuseid noorlinde munade tootmiseks (eritingimustel)

Loomatervishoid

- Reeglid, mis on kehtestatud pidamistingimuste juures, toetavad loomade pidamisel nende paremat tervislikku seisundit – liikumine, suurem pindala looma kohta, liikumine väljas aastaringset.
- Söötmise reeglid peaks seda sama tegema, kui sööt suudetakse toota parimal kvaliteedil – mitmekülgne söötmine – nt: koresööt kõigesööjatele.

Loomatervishoid

- Haiguste ennetamine põhineb loomade heas kohtlemises ja nendele parimate tingimuste loomisega
- Olulised on ka kohalikesse tingimustesse sobitatud loomade tõud ja ka loomaliik
- Puudushaiguste ennetamiseks on oluline õige söötmine, õige külvikord ja vajadusel lubatud lisa söödad.

Loomatervishoid

- Veterinaarsed menetlused haiguste ennetamiseks on keelatud

Nt: Raua süstimine põrsastele, seleeni süstimine talledele ja vasikatele, rutiinne parasiitide tõrje

- Looma välimiku muutmine on keelatud

Nt: sabade eemaldamine, hammaste murdmine põrsastel, lindude nokkade lühendamine

Sarvede nudistamist on PMA lubanud – tuleb taotleda luba.

Loomatervishoid

□ Vitamiinide süstimine ennetavalt ei ole lubatud.

D – vitamiin vajalik Ca ja P ainevahetuseks
- sellepärast peavad väljas käima

E – vitamiin rakkudes transpordi ülesanne ja ka sigimiseks vajalik

B – rühma vitamiinid sigimiseks olulised

Loomatervishoid

- Kust põrsad saavad oma rauavajaduse, et toota punaseid vereliblesid? – nõue on, et neil peab olema kokkupuude maaga ja sealt see tulebki.
- Kust saavad loomad D vitamiini, et oleks korras ainevahetus – nõue regulaarselt välja saada, UV kiirguse abil suudavad ise seda toota oma organismis.

Loomatervishoid

- Mäletsejad tänu oma bakteriaalsele seedele on võimelised tootma kõiki vajalikke vitamiine oma tarbeks
- Sigadele ja lindudele lubatud lisasöödaga vitamiine lisaks manustada
- Hästi toodetud sööt sisaldab ka palju vajalikke vitamiine
- Vitamiinide saamise allikaks on lehiste tegemine loomadele ja võimalus ka talvel käia võsas pungasid närimas.

Loomade ravimine

- KUI loom haigestub, siis peab teda aitama ka mahetootmises
- Kasutada võiks alternatiivseid ravimeetodeid, omal kohal rahvameditsiin
- Vajadusel saab ja tuleb kasutada tavapäraseid veterinaarravimeid

Ravimine

Allopaatiliste ravimite kasutamise reeglid:

- Loom kelle eluiga on üle aasta, võib teha kuni 3 ravikuuri aastas
- Kui eluiga on alla aasta, võib teha 1 ravikuuri
- Keeluaeg loomale allopaatilise veterinaarravimi manustamise ja sellest loomast mahetoidu tootmise vahel peab olema 2 korda nii pikk kui ravimile tavatootmises ettenähtud keeluaeg või 48 tundi, kui keeluaega ei ole määratud.
- Vaktsineerimised (marutaud, teetanus jne), parasiiditõrje ja kohustuslike haigustõrjeprogrammide raames tehtavad raviprotseduurid on lubatud ja neid ei arvestata ravikuurina

Loomade ravimine

- Nt: kõhulahtisuse korral – tammekoore tee, linaseemne keedis, must tee jne. ehk see on taimeteraapia
- Viin, taimeõli, akupunktuur, nõelravi on kõik lubatud võtted.
- Homöopaatia – on lubatud

Ennetavalt parasiitide vastu

- Erinevate vanusegruppide eraldamine karjatamisel
- Karjatamise süsteemi loomine
- Nakkusvabad karjamaad
- Hiline karjatamise algus
- Ülekarjatamise vältimine
- Immuunsüsteemi tugevdamine

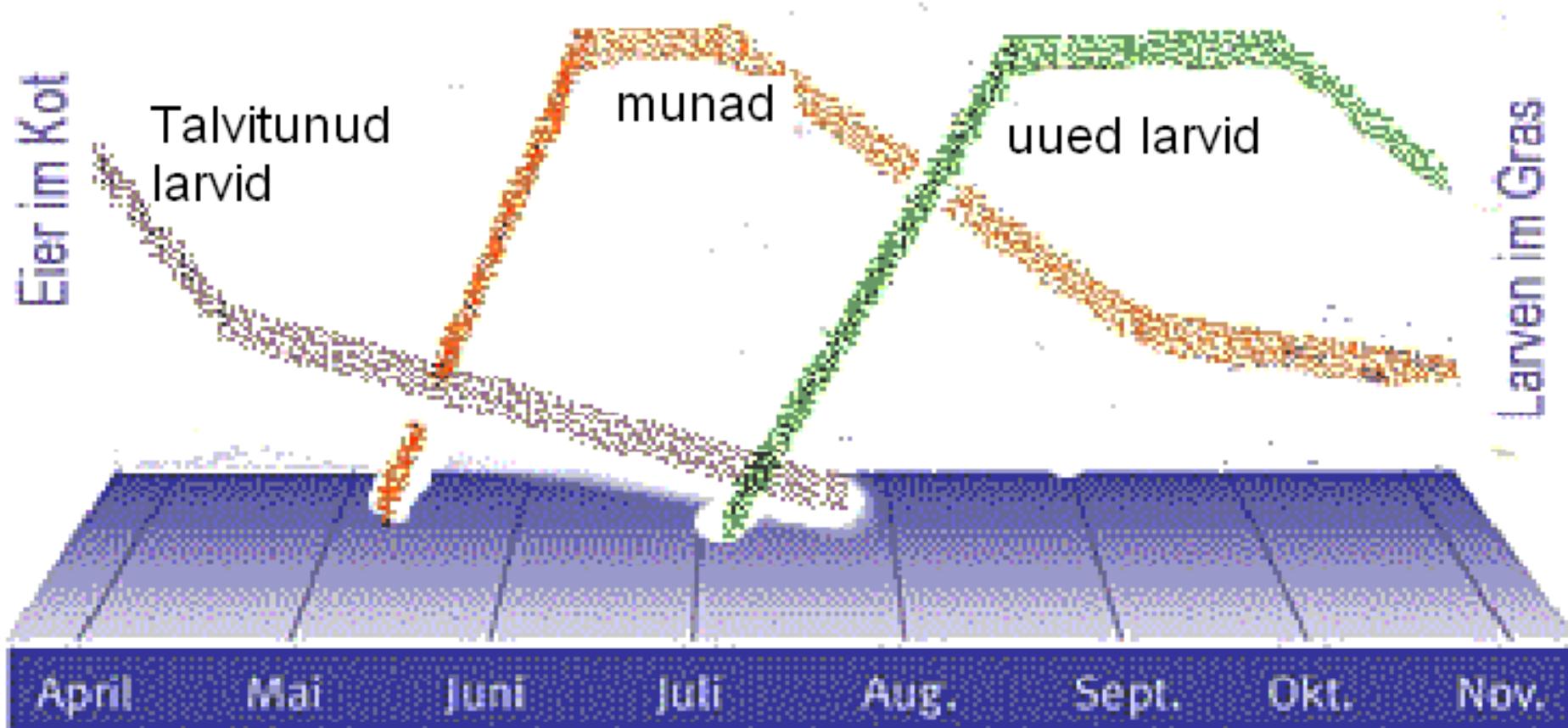
Ennetavalt parasiitide vastu

- Ädalatelt silo tegemine
- Karjamaade vahetamine süsteemselt
- Karjamaade äestamine peale karjatamist
- Märgade kohtade eraldamine karjamaast
 - Maksakaanid

Loomade toomisel võõrastest karjadest
(PULLID, JÄÄRAD)

Ennetavalt parasiitide vastu

Munade ja larvide arvukus karjamaal

Lisasööda söötmine

- Lisasöötmise hügieen
- Et ei asuks maapinnal
- Et sööt ei saaks niiskust

Ravimine parasiitide puhul

- Tuleb kindlaks teha, kelle vastu peab ravim mõjuma?
- Ravimi valik on oluline ja manustamise viis. Vaheta preparaate pidevalt. Ja mitte ravimi nimetuse, vaid toimeaine järgi
- Millal ravimit manustada:
 1. Enne karjamaale minekut
 2. Kesksuvel
 3. Sügisel enne lauta jäämist

Nõuete selgitus tootjale

- Juhendmaterjal mahepõllumajanduse nõuete kohta (2013) **NB! Osa nõudeid muutunud**
- Elektrooniliselt:
www.maheklubi.ee Tootja > Materjalid > Nõuete selgitus tootjale
- www.agri.ee/et/eesmargid-tegevused/mahepollumajandus